

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

Силабус навчальної дисципліни
«Етика та деонтологія в діяльності психолога»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредитів ЄКТС.
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Час і місце (номер лекційного залу, аудиторії, лабораторії, студії тощо) проведення навчальної дисципліни визначається відповідно до затвердженого розкладу занять. м. Одеса, Воробйова, 11
Викладач(-і)	Євген Опря, д.мед.н., професор, завідувач кафедри Тетяна Чернова, к.мед.н., доцент кафедри Інга Пенова, к.психол.н., асистент кафедри
Контактна інформація	Е-mail: tatyana.chernova@onmedu.edu.ua Очні консультації: з 14.00 до 16.00 четвер, з 9.00 до 12.00 субота Он-лайн консультації за домовленістю з викладачем з 16.00 до 18.00 у будні, з 9.00 до 12.00 субота Посилання на он-лайн консультації надається кожній групі під час занять окремо

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Етика та деонтологія в діяльності психолога» - обов'язки і норми поведінки фахівця-психолога, що забезпечують оптимальну якість та результативність його роботи з відновлення та збереження здоров'я людей.

Мета навчальної дисципліни – «Етика та деонтологія в діяльності психолога» опанування здобувачем вищої освіти знань і формування елементів професійних компетентностей в галузі етики та деонтології та створення необхідних передумов для подальшого оволодіння спеціальними дисциплінами.

Завдання: Здобувачі освіти в процесі вивчення дисципліни отримують знання і навички, що необхідні для побудови оптимальної моделі поведінки при спілкуванні із клієнтами та колегами, а також сприятиме самостійному опрацюванню ними різноманітної наукової літератури; використовувати найбільш основні психологічні закономірності, які слід враховувати як при теоретичному дослідженні, так і при інтерпретації його результатів; досконало володіти теоретичними основами та найважливішими концептуальними положеннями побудови різноманітних діагностичних процедур; знати і

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

вміти дотримуватись основних вимог щодо організації та специфіки проведення психологічного дослідження; виробляти здатність до формулювання робочих гіпотез та визначення дослідницьких завдань; оволодівати основними дослідницькими техніками при діагностиці найрізноманітніших психологічних явищ; засвоювати необхідні вміння щодо володіння інструментарієм для перевірки об'єктивності і точності одержаної інформації.

Очікувані результати

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати:

- Основні вимоги до особистості фахівця-психолога;
- важливі професійні якості психолога;
- визначення етики і деонтології, їх ролі у сучасній структурі психологічних наук та історичні етапи становлення;
- основні етичні закони та позиції в психології;
- поняття про біоетику, сферу її застосування у сучасному суспільстві;
- морально-правові аспекти забезпечення права людини на життя та смерть;
- деонтологічні засади взаємовідносин у колективах;
- поняття про професійну деформацію;
- розуміння основних теоретичних понять, термінів, законів та закономірностей психологічної науки;
- здатність добирати й застосовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій, аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

вміти:

- застосовувати теоретичні знання до розв'язання психолого-практичних проблем роботи в сфері охорони здоров'я;
- демонструвати володіння морально-етичними принципами фахівця-психолога;
- дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності;
- дотримуватись у своїй діяльності основних положень міжнародних правових актів гуманістичного спрямування та регламентуючих правових документів стосовно фахової діяльності;
- проводити психодіагностику індивідуальну і групову;
- здійснювати розробки-рекомендації по удосконаленню і підвищенню ефективності роботи медичних працівників як в індивідуальній, так і спільній діяльності
- здатність і готовність брати участь у наукових клініко-психологічних дослідженнях з проблематики професійної деформації, аналізувати психологічні феномени та їх динаміку;
- здатність і готовність до особистісного та професійного самовдосконалення, саморозвитку;
- самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

Кінцеві цілі дисципліни

1. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загально-освітній культурний рівень.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

2. Осмислювати професійні завдання, проблеми і задачі з позицій гуманістичних духовних цінностей.
3. Демонструвати розуміння сутнісного змісту категорій, теоретичних понять і законів психології та здатність оперувати ними у професійній діяльності
4. Виявляти і прогнозувати тенденції перебігу особистісних, міжособистісних та групових психічних процесів на основі знання їх закономірностей.
5. Здійснювати пошук необхідної для професійної діяльності інформації з різних джерел, зокрема, з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.
6. Вміти реферувати наукові джерела, обґрунтовуючи власні позиції щодо їх змісту та робити самостійні висновки.
7. Спроможність самостійно обирати й застосовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій і технології психологічного супроводу й допомоги вгалузі охорони здоров'я.
8. Вміти формулювати мету і завдання досліджень та розгортати їх відповідно до цих формулювань.
9. Критично аналізувати й оцінювати достовірність одержаних результатів психологічних досліджень, формулювати на їх основі аргументовані висновки.
10. Презентувати результати власних досліджень усно і письмово, зокрема, у формі тез, есе, за допомогою мультимедійних засобів.
11. Спроможність шукати власні способи вирішення психологічних проблем, що виникають у процесі професійної діяльності, аргументовано пропонувати їх зацікавленим суб'єктам.
12. Розуміти в усіх видах професійної діяльності важливість збереження та зміцнення соматичного і психічного здоров'я (власного й навколишніх), що інтегрується у почуванні стану загального благополуччя (згідно з стратегієюм ВООЗ).

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми навчання

Буде викладений у формі лекцій, практичних занять та організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Методи навчання. Використовуються словесні, наочні та інтегративні методи навчання. Під час вивчення дисципліни здобувачам освіти надається можливість засвоїти знання та вміння у форматі он-лайн з використанням ресурсів E-mail, ZOOM, Teams, Viber з урахуванням технічних можливостей кожного здобувача. Викладачі, закріплені за окремою групою, знаходяться в контакті в режимі он-лайн. Передбачена очна форма переважно для консультацій та відпрацювання практичних навичок з надання фахової психологічної допомоги на базі кафедри у встановлені дні та часи черговим викладачем.

Теми

1. Етика та деонтологія: їх визначення, статус і правове забезпечення в сучасному суспільстві.
2. Становлення деонтології, як науки в різні часи.
3. Міжнародна та національна регламентація прав людини.
4. Законодавчі акти України щодо діяльності психологічної служби.
5. Етичні особливості професійної діяльності практичного психолога.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

6. Етичний кодекс психолога.
7. Вимоги та правила роботи психолога.
8. Принципи професійної етики психолога.
9. Етичні труднощі та помилки психологів-початківців.
10. Професійні ризики психологів.
11. Моральні проблеми роботи психолога в особливих ситуаціях.
12. Етичні принципи та засади психодіагностичного дослідження.
13. Імідж та етикет психолога.
14. Етичні проблеми окремих напрямків діяльності психолога.
15. Етичні традиції становлення та розвитку психологічної роботи в Україні.

Перелік рекомендованої літератури

Основна:

1. Основи деонтології: навчальний посібник [Електронний ресурс]: навч. посібн. для студ. спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія», спеціалізації «Фізична терапія»/ укл. Ю.В. Копчинська, С.Б.Латенко; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (558 КБ). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 87 с.
2. Біоетика: Методичні вказівки для практичних занять. Львів: ЛНМедУ ім. Д. Галицького, 2020. – 76 с.
3. Основи загальної і медичної психології, психологічного здоров'я та міжособового спілкування [Текст]: підручник для студентів мед. училищ, коледжів, академій та інститутів медсестринства / І. Я. Губенко, О. С. Карнацька, О. Т. Шевченко. - 3 - є видання, переробл. і доповн. - К. : ВСВ" Медицина", 2021. - 312 с.
4. Медична психологія [Текст] : підручник для студ. мед. вищ. навч. закл. Т1. : Загальна медична психологія / за ред Г.Я.Пилягіної [Пилягіна Г.Я., Хаустова О.О., Чабан О.С., Аймедов К.В., Асєєва Ю.О.]. - Вінниця : Нова Книга, 2020. - 288 с.
5. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. / Скрипченко О. В. та ін. К.: Каравела, 2019. - 400 с.

Додаткова:

1. Запорожан В. Н. Между добром и злом: нравственное самоопределение человека: монография / В. Н. Запорожан, И. А. Донникова, В. Б. Ханжи. - Одесса : ОНМедУ, 2020. - 264 с.
2. Психологія: реальність і перспективи. Збірник наукових праць № 20 (2023): РДГУ DOI: https://doi.org/10.35619/prap_rv.v1i20
3. Матвієць Л.Г. Важливі підходи до налагодження комунікацій між лікарем і пацієнтом із залежністю від психоактивних речовин [Текст] / Л.Г. Матвієць// Сімейна медицина.- 2019.- № 5-6.- С.14-17.
4. Свінціцький А.С. Взаєморозуміння між лікарем і пацієнтом як запорука ефективності здійснюваного лікування [Текст] / А.С. Свінціцький/ Практикуючий лікар.- 2019.- №4.- С.61-65.
5. USMLE Step 1 Lecture Notes: Behavioral Science and Social Science - 2018 by Kaplan Medical
6. Кримінальна відповідальність працівників закладу охорони здоров'я: сучасні тенденції. Навчальний посібник / С.П. Кошова, З.В. Гбур, О.І. Пархоменко-Куцевіл. – Кам'янець-Подільський: ТОВ “Друкарня Рута”, 2021. – 104 с.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

7. Медичне право України: навчальний посіб. / І.В. Чеховська. – Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. - 480 с.
8. Лист МОН № 1/9-363 від 16.07.2021р. «Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти на 2021-2022 н.р.
9. Лист МОН від 30.11.2020 № 6/1427-20 «Про затвердження професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти»

Електронні інформаційні ресурси

1. Указ Президента України "Про забезпечення створення безбар'єрного простору в Україні" <https://www.president.gov.ua/documents/5332020-35809>
 2. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації інклюзивного навчання» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1324-18#Text>
 3. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text
 4. Розпорядження Кабінету Міністрів «Про затвердження складу міжвідомчої робочої групи з питань розроблення проекту Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні» <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-skladu-mizhvido-a134r>
 5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення на 2009—2015 роки «Безбар'єрна Україна» <https://www.kmu.gov.ua/npas/232167617>
 6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення приміщень, що надаються дільничним виборчим комісіям звичайних виборчих дільниць для організації їх роботи та проведення голосування» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-2020-%D0%BF#Text>
 7. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2402-14> - Закон України «Про охорону дитинства». 8. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2961-15> – Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні»
 9. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1545-2000-%EF> - Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2000 р. № 1545 «Про схвалення Концепції ранньої соціальної реабілітації дітей з інвалідністю». 10. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1197-07> - Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 08.10.2007 р. № 623 «Про затвердження форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини з інвалідністю та Порядку їх складання».
 11. <http://zakon.rada.gov.ua>. - Закон України
- Електронні джерела літератури здобувачі освіти можуть знайти на сайті onmu.edu.info

ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль

До контрольних заходів належить *поточний контроль*. Поточна навчальна діяльність здобувачів контролюється на практичних заняттях. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів: усне опитування; тестові завдання; написання наукових повідомлень. Поточне оцінювання здобувачів вищої освіти відбувається на кожному занятті (повинно бути опитано не менше 30% здобувачів вищої освіти). Поточна навчальна діяльність здобувача оцінюється за 4-бальною (традиційною) шкалою: «5», «4», «3», «2».

Самостійна робота здобувача, яка передбачена в програмі, контролюється і

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

оцінюється при поточному контролі.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті:

«5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, приймає активну участь в обговоренні та вирішенні практичної задачі, впевнено демонструє практичні навички, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє критичне мислення.
«4»	Здобувач добре володіє матеріалом, приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної практичної задачі, демонструє практичні навички з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє критичне мислення.
«3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено приймає участь в обговоренні та вирішенні практичної задачі, демонструє практичні навички з суттєвими помилками.
«2»	Здобувач не володіє матеріалом, не приймає участь в обговоренні та вирішенні практичної задачі, не демонструє практичні навички.

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік, виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота здобувачів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється на останньому занятті.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

науковій роботі;

- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнень:

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.